

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

HOE LANG BEWAART HET TYPHUSGIFT ZIJNE WERKZAAMHEID? — Ter beantwoording van deze vraag levert Dr. RITTER in het *Berliner klinisch Wochenschrift*, Juli 1876, eene kleine bijdrage. In zijne woonplaats, Bremervörde, heerscht sedert drie jaren sterk abdominaal typhus, die zich meestal in den vorm van huis-epidemieën voordoet, schoon somtijds geïnfecteerde bronnen de schuld schenen te dragen. Door verplegers en bezoekers der zieken wordt dan de epidemie verder verbreid en wel, volgens RITTER, door aanraking, aansteking, door contact of door aangeraakte voorwerpen (sic!). Eene uitzondering op deze wijze van infectie maakt de volgende waarneming. RITTER had in een huis op $\frac{3}{4}$ uur afstands van Bremervörde in 1873 elf typhuslijders uit twee familiën behandeld. Twintig maanden lang bleef het huis en zijn omtrek van typhus verschoond. Twee jaar later ongeveer verlieten die beide familiën dat huis en werd het in het voorjaar onmiddellijk door twee andere betrokken, zonder vooraf behoorlijk gereinigd te zijn. In Augustus werd de woning verbouwd en de twee vrouwen der familiën, die daarbij oud vuil („Kehricht”), dat van de vroegere bewoners afkomstig was, wegruimden, benevens hare twee mannen, die het puin, dat voor het huis en in den stal lag, weghaalden, werden kort daarop door typhus aangetast. Vreemde werklieden, die daarbij werkzaam waren, bleven verschoond. De tijd tusschen het wegruimen van het vuil en het ziek worden der lijders verlopen stemde naauwkeurig overeen met den gewonen incubatieduur van typhus. RITTER leidt daaruit af dat het gevonden vuil met het typhusgift moet doortrokken zijn geweest, dat dus bijna twee jaar lang zijn werkzaamheid moet behouden hebben. Over het drinkwater en de latrinen, door de bewoners gebruikt, zwijgt RITTER.

Dit geval herinnerde mij aan eene waarneming, die ik in November 1874 maakte, toen ik te Nieuwveen, een dorp in Zuid-Holland, eene familie H. bezocht, waarvan vijf leden aan abdominaal typhus ziek lagen; vier van dezen waren ongeveer 3 à 4 weken na de eerst aangetaste 23jarige dochter des huizes ziek geworden. Ik zocht te vergeefs naar eene gemeenschappelijke bron van infectie. Zoo veel scheen zeker, dat de eerst aangetaste de bron van besmetting der anderen geworden was. Op eene zorgvuldige wegruiming der dejectiën toch werd door de onachtzame familieleden niet gelet. Typhus was er in den laatsten tijd te Nieuwveen niet geweest en geen andere gevallen waren aan den geneesheer daar bekend. Allen vertoonden bij mijn bezoek eene hooge temperatuur van circa 39° , zeer frequenten bij drie van hen dicrotischen pols, in meerdere of mindere mate darmcatarrh (de eerste nog sterke diarrhoe), nerveuse verschijnselen waren gering, bronchiaalcatarrh en exantheem ontbraken. Het beloop was verschillend; eene van hen, een nichtje van den vader des gezins, heeft een hevig beloop doorstaan; allen herstelden. Daar ik de familie slechts éénmaal bezocht moet ik van verdere beschrijving der ziekte afzien.

Bij informatie ter plaatse bleek mij, dat het drinkwater, dat uit een regenbak bij een zwager in de buurt gehaald werd, niet de oorzaak kon zijn. Het sekreet, dat volgens zeggen gebruikt werd en ook door de eerst aangetaste gebruikt was, lag boven een zacht stroomend water. Ook de andere lijders hadden daarvan gebruik gemaakt. Bij nadere inspectie der lokaliteit bleek mij, dat er in een der slaapkamers, door het bovengenoemde nichtje bezet, nog een sekreet bestond, dat volgens zeggen door de bewoners nooit gebruikt werd. Later lekte uit, dat het af en toe ook door

de zieken zelve wel gebruikt werd. Dat sekreet loosde in een beerput buitenshuis, welke in vele jaren niet was geledigd en geen erlei afvoer had voor het overtollige water.

Vooraf opmerkelijk echter was, dat zeven jaar geleden de vader van bovengenoemd nichtje in dat huis aan typhus was overleden, wat mij door den behandelenden geneesheer Dr. W. A. G. KAPTEYN werd medegedeeld en dat sedert dien tijd daar geen typhus zich had voorgedaan; dat de eerst aangetaste lijdere niet van het dorp was geweest en dus ook niet buiten dit besmet heeft kunnen worden.

Moeten wij ook in dit geval aannemen dat het typhusgift in den beerput zeven jaren lang is bewaard gebleven? Daargelaten, dat het onbekend is of de vroeger overleden typhuslijder van dat sekreet heeft gebruik gemaakt, mag het onwaarschijnlijk geacht worden, dat het gift zeven jaar lang latent of onwerkzaam gebleven zou zijn, terwijl het sekreet af en toe gebruikt werd en op eene slaapkamer gelegen was en komt mij eene autochtone ontwikkeling waarschijnlijker voor. Intusschen laat dit voorkomen van typhus in ééne en dezelfde woning, al is het met eene tussehenruimte van zeven jaar, ook ruimte voor de andere opvatting en zullen de tegenstanders van een autochtonen oorsprong van typhus daarin een argument voor hunne meening zien.

Huis-epidemiën kunnen leerzaam zijn voor de elucidatie van deze prophylactisch gewigtige vraag.

Ht.

B E R I G T E N .

BUITENLAND.

LONDEN. — Volgens het jongste rapport van den Medical Officer of the Privy Council werd de Wet der verpligte vaccinatie, vooral in de laatste jaren, zeer nauwkeurig en met weinig tegenstand toegepast. Het verslag, in 1875 over de 826,508 in 1873 in Engeland en Wales geboren kinderen uitgebragt, leerde over ruim 95 pCt. van het getal dier kinderen kennen, dat er $85\frac{1}{5}$ pCt. daarvan behoorlijk was ingeënt, dat $9\frac{3}{4}$ pCt. zeer vroegtijdig en oningeënt was gestorven, terwijl in de overige gevallen de pokken of vóór de inenting waren opgetreden of de vaccinatie om deze of gene reden door den Medicus was uitgesteld.

— Ingevolge de in 1874 ingevoerde Slaughter Houses Act werden er in het afgelopen jaar reeds 284 slagthuizen in de drukke wijken van den Tower, Newington en Blackheath opgeruimd.

— Volgens de jongste Amerikaansche berigten rigtte de gele koorts te Savannah ontzettende verwoestingen aan. Het cijfer der zieken werd op 8000 geschat en de helft der bevolking had de stad verlaten. Ook te Brunswick rigtte de ziekte groote verwoestingen uit.

PARIJS. — Het ter aanvoering van het versche vleesch uit La Plata naar Rouaan bestemde schip *Le Frigorifique* is bestemd om eene lading van 250,000 kilogrammen in 35—40 dagen over te brengen. De koude wordt door middel van vijf reservoirs, houdende ieder 100 liters methyl-aether, veroorzaakt. Door de beurtelingsche verdamping en condensatie van den aether in ijzeren geleidingen wordt de daardoor veroorzaakte koude aan de chloorcalcium-water houdende cylinders medegedeeld en daardoor de temperatuur in de kamers, waar het vleesch is opgepakt, afgekoeld. De waterreservoirs, in de groote vleeschkamer aangebragt, bedekken zich met een ijskorst en